

Sygn. akt III Ca 1101/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Balion - Hajduk

Protokolant Renata Krzysteczko

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2021 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa S. Z.

przeciwko N.-N. Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 4 czerwca 2020 r., sygn. akt I C 4434/19

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSO Magdalena Balion-Hajduk

Sygn. III Ca 1101/20

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 4 czerwca 2020 roku Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej oddalił powództwo S. Z. przeciwko N. – N. Towarzystwu (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 2 064,09 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. Powód domagał się zwrotu tej kwoty pobranej przez pozwaną tytułem opłaty wstępnej w związku z zawartą 17 lutego 2009 roku zawarł z pozwaną umową ubezpieczenia na życie.

Sąd Rejonowy ustalił, że 10 lutego 2009 roku powód złożył u pozwanej (ówcześnie działającej pod firmą (...) na (...) SA) wniosek o ubezpieczenie na życie z funduszem kapitałowym Strategia L. oraz D. L.. Miesięczna składka podstawowa została określona na kwotę 200 zł, zaś gwarantowana suma ubezpieczenia na kwotę 4 800 złotych. Składka miała być w całości inwestowana w Fundusz Kapitałowy Obligacji. Powód składając wniosek podpisał oświadczenie, iż otrzymał ogólne warunki ubezpieczenia oraz aneks, tabelę limitów i opat, wykaz ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych i regulamin lokowania środków oraz warunki tymczasowego ubezpieczenia na życie. Składając wniosek powód otrzymał także dokument zatytułowany „Co dodatkowo klient powinien wiedzieć o umowie ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym Strategia L. z sumą ubezpieczenia nie większą niż 8 400 zł”. W dokumencie wskazano między innymi, że podstawowym celem ubezpieczenia jest budowanie kapitału na przyszłość, jednocześnie klient objęty jest ochroną ubezpieczeniową na wypadek śmierci w ograniczonym zakresie. Umowa ubezpieczenia jest zawierana na czas nieokreślony, składki inwestowane mogą przynosić zysk lub stratę, a pozwany nie gwarantuje minimalnego zysku z

inwestycji. W dokumencie wyjaśniono także jak działa ubezpieczenie, a powód potwierdził własnoręcznym podpisem, iż zapoznał się z tymi informacjami.

Integralną częścią umowy były ogólne warunki ubezpieczenia (dalej owu). Jak wynika z art. 22 owu, obowiązek uiszczenia opłaty za koszty wstępne związane z zawarciem umowy ubezpieczenia powstawał z dniem rozpoczęcia odpowiedzialności z tytułu umowy głównej. Miała ona być pobierana w każdą rocznicę polisy poprzez odpisywanie z rachunku głównego 6 % stanu jednostek uczestnictwa zakupionych ze składki podstawowe należne w pierwszym roku polisowym oraz za kwotę, o jaką wzrosła składka podstawowa za okres roku licząc od dnia podwyższenia składki podstawowej (wysokość opłaty podana również w Tabeli limitów i opłat). Opłata za koszty wstępne miała być pobierana przez okres 25 lat nie dłużej niż do rocznicy polisy następującej po ukończeniu przez ubezpieczonego 60 lat, Procent odpisywanych z rachunku głównego jednostek uczestnictwa miał być stały w czasie trwania umowy głównej, Z chwilą zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego niepobrana część opłaty za koszty wstępne związane z zawarciem umowy podlegała umorzeniu.

W art. 30 OWU przewidziano, że ubezpieczający ma prawo do wypłaty z rachunku głównego począwszy od drugiej rocznicy polisy. Wartość jednostek uczestnictwa pozostałych na rachunku głównym, pomniejszona o wartość jednostek, od których należna jest niepobrana opłata za koszty wstępne związane z zawarciem umowy ubezpieczenia, po dokonaniu wypłaty nie może być mniejsza od kwoty, która pozostaje do rocznej sumy składek podstawowych. W art. 32 owu wskazano natomiast, że wartość wykupu to wartość jednostek uczestnictwa znajdujących się w dniu wartości wykupu na rachunku głównym obliczona według cen sprzedaży ustalonej podczas najbliższej wyceny jednostek uczestnictwa następującej po dniu wartości wykupu pomniejszona o pozostałą do pobrania część opłaty za koszty wstępne związane z zawarciem umowy głównej.

W dniu 12 maja 2016 roku powód złożył oświadczenie o rezygnacji z umowy. W związku z powyższym umowa została rozwiązana, a pozwany wypłacił na rzecz powoda kwotę 12 449,18 zł.

Pozwany tytułem opłaty za koszty wstępne pobrał łącznie kwotę 2064,09 zł, w tym kwotę 1 138,93 jako koszty pozostałe do odliczenia na dzień rozwiązania umowy.

Sąd Rejonowy uznał za chybiony podnoszony przez pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia, argumentując że roszczenie dochodzone pozwem nie znajduje oparcia w umowie ubezpieczenia w tym sensie, że nie dotyczy zasądzenia świadczenia umownego, zatem nie ma zastosowania art. 819 k.c., a termin przedawnienia w niniejszej sprawie należy określić na podstawie art. 118 k.c. ab initio.

Sąd I instancji wskazał, że powód jest konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c., a warunki umowy, w tym w szczególności co do pobieranych opłat, nie były uzgodnione indywidualnie. Oceniał, że postanowienia umowne dotyczące pobranych opłat wstępnych mają charakter świadczenia głównego, ale niezależnie od tego wskazał, że postanowienia owu odnoszące się do kwestii sposobu obliczania i pobierania opłat (w tym na wypadek wcześniejszego rozwiązania umowy) były jednoznaczne i precyzyjne, a prawa i obowiązki konsumenta nie zostały ustalone w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszały rażąco jego interesów. Opłata wstępna obliczona na podstawie zapisów owu za cały okres obowiązywania umowy nie była wygórowana, nie miała także charakteru swoistej kary za wcześniejsze rozwiązanie umowy. Została powiązana z kosztami powstałymi w związku z zawarciem umowy, a obowiązek jej zapłaty był niezależny od tego czy i kiedy umowa zostanie rozwiązana. Sąd Rejonowy jako podstawę prawną wskazał także art. 385¹ §1-4 k.c. i art. 385³ pkt 16 k.c.

Powód w apelacji zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na treść wyroku to jest art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i uznanie, że:

-umowa była zrozumiała i czytelna, a zwłaszcza zapisy owu na Życie z Funduszem Kapitałowym Strategia L. – art. 32 ust. 2 dotyczący tej części opłaty za koszty wstępne, która pobrana została po rozwiązaniu umowy i art. 22 ust. 1 - 3 dotyczący tej części opłaty za koszty wstępne, która została pobrana w trakcie trwania,

-zapisy dotyczące opłaty za koszty wstępne nie kształtują praw i obowiązków powoda sposób sprzecznych z dobrymi obyczajami i nie naruszają rażąco jego interesów

oraz naruszenie przepisów prawa materialnego to jest art. 385¹ § 1 i 385² k.c. przez ich niezastosowanie i nie uznanie wyżej wskazanych zapisów za abuzywne.

Powód wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów za obie instancje.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji jako bezzasadnej i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie podlegała uwzględnieniu.

Niniejsza sprawa była rozstrzygana w postępowaniu uproszczonym, w którym zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd odwoławczy w całości podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, a także jego ocenę oraz przyjętą podstawę prawną rozstrzygnięcia i unikając zbędnych powtórzeń przyjmuje je za własne.

Żaden z podniesionych przez skarżącego zarzutów nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił, że przedmiotem zawartej umowy było nie tylko inwestowanie środków, ale w równym stopniu udzielanie powodowi przez pozwanego ochrony ubezpieczeniowej na wypadek zdarzenia losowego, które ostatecznie nie zaszło. W tym też kontekście oceniać trzeba było zasadność pobierania przez ubezpieczyciela określonych opłat w aspekcie regulacji z art.385¹ k.c. i zarzut przedawnienia.

Zawarta przez strony umowa ubezpieczenia na życie miała charakter mieszany, to jest umowy o cechach umowy ubezpieczenia na życie i w umowy o usługi inwestycyjne.

Powód był zobowiązany do opłacania składki całkowitej w wysokości i terminach określonych w dokumencie ubezpieczeniowym, Ubezpieczyciel zobowiązany został do wypłaty świadczenia na zasadach określonych w OWU w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego, a nadto w trakcie trwania umowy ubezpieczyciel był obowiązany do alokacji każdej składki podstawowej, dodatkowej oraz lokacyjnej zgodnie z zasadami określonymi w owu. Po stronie powoda powstał także obowiązek umieszczenia całej opłaty za koszty wstępne związane z zawarciem umowy ubezpieczenia, a to z dniem rozpoczęcia odpowiedzialności z tytułu umowy głównej, przy czym opłata za koszty wstępne miała być pobierana przez okres 25 lat, nie dłużej niż do rocznicy polisy następującej po zakończeniu przez ubezpieczonego 60 lat.

Opłata za koszty wstępne była pobierana w każdą rocznicę polisy przez podpisanie z rachunku głównego 6 % jednostek uczestnictwa zakupionych m.in. ze składki podstawowej należne w pierwszym roku polisowym.

Podstawowym elementem umowy ubezpieczenia zgodnie z art. 805 § 1 k.c. jest ryzyko ubezpieczeniowe odnoszące się do zdarzenia przyszłego, niepewnego, który w okresie obowiązywania mogło zaistnieć. Większość składki uiszczanej przez powoda była inwestowana.

Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że postanowienia art. 32 ust. 2 OWU, art. 22 ust. 1 do 3 OWU oraz 18 ust. 4 OWU nie były klauzulami niedozwolonymi w rozumieniu art. 385³ pkt 17 k.c. oraz 385¹ k.c. Koszty wstępne, które związane są z kosztami działalności ubezpieczeniowej, pokrywane ze wskazanych części składek zostały określone precyzyjnie. Zasadniczą przyczyną oddalenia powództwa było uznanie, że zawarta przez strony umowa i OWU nie zawierają niedozwolonych klauzul umownych. Sąd odwoławczy to stanowisko podziela.

Ponadto w niniejszej sprawie roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Sąd I instancji błędnie nie zastosował w niniejszej sprawie art. 819 § 1 k.c., zgodnie z którym roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem lat trzech.

Oплата za ryzyko ubezpieczeniowe była powiązana bezpośrednio i jednoznacznie z kosztem udzielonej powodowi ochrony ubezpieczeniowej. Świadczy o tym sama treść zapisu umownego, odwołującego się zarówno do wysokości gwarantowanej sumy ubezpieczenia jak i płci oraz wieku ubezpieczonego. Z tego powodu roszczenie o zwrot tej opłaty podlegało regulacji z art. 819 § 1 k.c., co oznacza, że pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia tego roszczenia z upływem 3 lat od rozwiązania umowy.

Sąd Najwyższy w uchwale z 10 sierpnia 2018r. sygn. akt III CZP 22/18 wskazał, że w umowie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym roszczenie o wypłatę wartości wykupu ubezpieczenia nie stanowiącej kosztów udzielonej ochrony ubezpieczenia przedawnia się w terminach określonych w art. 118 k.c. W niniejszej sprawie natomiast powód domaga się zwrotu opłat wstępnych związanych z kosztem udzielonej powodowi ochrony ubezpieczeniowej.

Umowa uległa rozwiązaniu 12 maja 2016 roku, a pozew wniesiono 19 września 2019 roku, a więc po upływie trzyletniego terminu.

W związku z tym Sąd Okręgowy, mając powyższe na uwadze na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c., a złożyło się na nie wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej w kwocie 450zł.

SSO Magdalena Balion - Hajduk